

УДК: 339.9:338.436

ОЦІНКА ДЕФІНІЦІЇ «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ»

Р. Б. Батюк

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, вул. Пекарська, 50, Львів, 79010, Україна

Проведений огляд наукових публікацій із тематики зовнішньоекономічної діяльності вказує на існування декількох вагомих підходів до визначення суспільно-економічних процесів у цій сфері.

Перший об'єднує наукові праці теоретико-методологічного спрямування, в яких зовнішньоекономічна діяльність розглядається з позицій регулятивного, компаративного, описово-аналітичного та інших загальних змістовних підходів на макроекономічному рівні. Другий напрям охоплює наукові публікації, в яких зовнішньоекономічна діяльність розглядається з позицій управлінського підходу, особливо на мезо- та мікроекономічному рівнях. До третьої групи зараховують праці науково-практичного спрямування, в яких оцінка зовнішньоекономічної діяльності здійснюється в номенклатурних й проектно-орієнтованих аспектах на галузевому та мікроекономічному рівнях.

За результатами проведених досліджень встановлено, що під поняттям «зовнішньоекономічна діяльність аграрних підприємств» потрібно розуміти систему зовнішньоекономічних операцій у сфері виробничої діяльності господарюючих суб'єктів, пов'язаної з експортом та імпортом товарів і послуг із метою отримання прибутку та посилення конкурентних позицій внаслідок виходу на світовий ринок.

Ключові слова: *аналіз, аграрні підприємства, зовнішньоекономічна діяльність, контент-аналіз.*

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) агропромислового комплексу України в сучасних умовах господарювання є потужним імпульсом прискорення науково-технічного й інноваційного розвитку та інтенсифікації української економіки. ЗЕД агропромислового комплексу сприяє пришвидшенню науково-технічного розвитку завдяки стрімкому переоснащенню сучасною технологічною технікою галузей аграрного виробництва, організації та втілення спільних інноваційних досліджень, допомагає розв'язанню багатьох назрілих соціальних проблем. Отже, зовнішньоекономічні відносини мають стати одним з основних факторів ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Роль зовнішньоекономічної діяльності України як зовнішнього чинника економічного розвитку в сучасних умовах постійно посилюється, зростає її вплив

на соціально-економічний розвиток не тільки країни, а й кожного господарського суб'єкта. Дефініція «ЗЕД» охоплює такі види діяльності: міжнародне виробниче кооперування, зовнішня торгівля, міжнародна науково-технічна співпраця, валютно-фінансові та кредитні операції, міжнародна інвестиційна співпраця.

Інфраструктуру зовнішньоекономічної діяльності сучасного аграрного ринку утворюють сільськогосподарські підприємства, організації й окремі сільгоспвиробники, які здійснюють зовнішньоекономічні взаємовигідні операції, а також державні, міжнародні, приватні і суспільні структури, що є окремою складовою в загальній системі взаємопов'язаних структурних елементів глобального ринку. Значення таких інституцій полягає в забезпеченні належного вільного руху товарів та послуг, безперервній діяльності сфери аграрного виробництва і постачанні вироблених товарів кінцевим споживачам, а також репрезентує інтереси суб'єктів міжнародних економічних відносин та забезпечує їхню ефективну діяльність на основі таких складових інфраструктури, як фінансово-кредитна, маркетингова та інформаційно-консультативна [37].

Мета статті — теоретичний аналіз, розроблення й обґрунтування теоретико-методологічних засад змісту зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств, що має дуже важливе значення для методології економічної теорії й забезпечення сталого розвитку підприємств АПК в умовах посилення глобалізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Особливості різних аспектів зовнішньоекономічної діяльності стали предметом наукових досліджень вчених-економістів, зокрема Ю. О. Акименка [1], О. П. Гребельника [5], М. І. Дідківського [7], А. В. Завгороднього [10], Ю. Г. Козака [11], О. С. Лубченка [18], А. А. Мазаракі [19], Н. М. Тюріної [28], С. Є. Хруповича [29] та ін. Незважаючи на значний доробок у визначенні понять зовнішньоекономічної діяльності господарських формувань, вони потребують подальшого системного вивчення, особливо щодо аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі реформування сфери зовнішньоекономічних зв'язків в українській економічній дійсності склалися такі поняття: «зовнішньоекономічна діяльність», «зовнішньоекономічні зв'язки», «зовнішньоекономічні відносини», «зовнішньоекономічна політика». При цьому зовнішньоекономічну діяльність та зовнішньоекономічні зв'язки не слід розглядати як різні сфери функціонування та державного регулювання, тобто зовнішньоекономічної політики держави. Разом з тим, зовнішньоекономічні відносини виникають не тільки під час впровадження зовнішньоекономічної діяльності як різновиду господарської діяльності, але й у процесі вчинення певних господарських дій або господарських операцій поза межами господарської діяльності (наприклад, наукова, науково-технічна кооперація з іноземними суб'єктами тощо) [10, с. 150].

Важливо, що правовий вплив на сферу зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств України, будучи пов'язаним із державною економічною політикою, безпосередньо виходить на Конституцію України [13], господарське право України [4], цивільне право України [30], міжнародні конвенції (договори, згоди), які набирають чинності для України після надання нею згоди на їхню обов'язковість

згідно з Законами України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [26], «Про міжнародні договори України» [27], інші нормативно-правові акти, які повністю або частково спрямовані на впорядкування зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК та на закони інших країн, коли у конкретному зовнішньоекономічному договорі є умова щодо іноземного права (рис. 1).

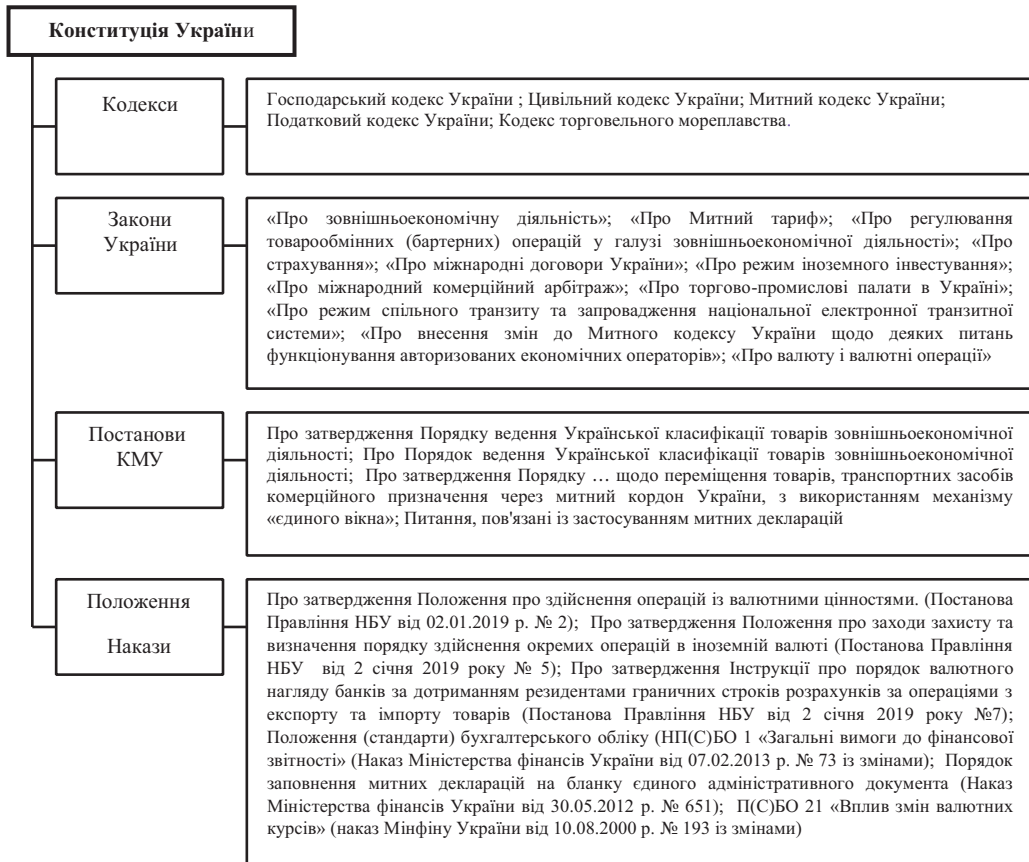

Рис. 1. Нормативно-правові документи щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств
Джерело: власні дослідження

Відповідно до ст. 9 та ст. 10 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [26] структура державно-управлінського апарату, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність аграрних підприємств України містить певні складові (рис. 2).

Господарський кодекс України [4] визначає зовнішньоекономічну діяльність в дещо іншому аспекті, ніж ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність» [26], вказуючи на таку значну ознаку цієї діяльності, як перетинання митного кордону України майном та/або робочою силою [3].

Рис. 2. Структура інститутів, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність аграрних підприємств України
Джерело: власні дослідження

Й. С. Завадський в «Економічному словнику» зовнішньоекономічну діяльність трактує як «сукупність експортно-імпорتنих операцій міністерств, відомств, підприємств, державних, кооперативних та інших організацій». Сутність зовнішньоекономічної діяльності визначається з дотримання принципів самофінансування та самоокупності через експорт власної продукції [9, с. 105].

В «Економічному енциклопедичному словнику» за редакцією С. В. Мочерного автор приділяє значну увагу видам зовнішньоекономічної діяльності, у яких вона втілюється, а також тому, що ЗЕД є складовою господарської діяльності підприємства [8].

В «Українській дипломатичній енциклопедії» стверджується, що зовнішньоекономічна діяльність — форма торгово-економічної міжнародної діяльності держави, організацій, установ усіх форм власності, пов'язана з експортом та імпортом товарів, послуг, реалізацією спільних проектів, утворенням спільних виробничих, торгових, транспортних структур за участі міжнародного фінансового капіталу, кредитів, інвестицій [6].

Ю. Г. Козак під зовнішньоекономічною діяльністю розуміє систему різноманітних світогосподарських взаємовідносин зі створення та просування на світовий ринок вироблених товарів за допомогою реалізації зовнішньоекономічних зв'язків країни, заснованих на міжнародному поділі праці, та включають нормативно-правові та організаційні умови функціонування підприємницьких структур [11, с. 345].

На думку С. Є. Хруповича, зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) — це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, яка заснована на вигідних взаємовідносинах і здійснюється на території

України, або за її межами з метою ефективного використання переваг міжнародного поділу праці [29, с. 6].

Подібну думку висловлює Н. В. Валінкевич: «зовнішньоекономічна діяльність в Україні — діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами» [24, с. 231].

О. П. Гребельник розширює твердження попередніх двох авторів та констатує, що зовнішньоекономічна діяльність — це господарювання суб'єктів України та іноземних суб'єктів, яке ґрунтується на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами. До суб'єктів належать: галузі, підгалузі, об'єднання, підприємства, виробничі кооперативи й організації, що систематично виробляють і реалізують експортні ресурси всіх видів, споживають імпорتنі товари (послуги) і здійснюють усі види зовнішньоекономічної діяльності. Основною підставою функціонування суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності є внесення такого виду діяльності до статуту підприємства або установчого договору, що надає право підприємствам здійснювати будь-які види зовнішньоекономічної діяльності [5, с. 57].

Проведений нами огляд наукових публікацій з тематики зовнішньоекономічної діяльності вказує на існування декількох вагомих підходів до визначення суспільно-економічних процесів у цій сфері.

Перший об'єднує наукові праці теоретико-методологічного спрямування, в яких зовнішньоекономічна діяльність розглядається з позицій регулятивного, компаративного, описово-аналітичного та інших загальних змістовних підходів на макроекономічному рівні. Серед них дослідження О. П. Гребельника [5], Ю. Г. Козака [12], Н. М. Тюріної [28] та інших.

Другий напрям охоплює наукові публікації, в яких зовнішньоекономічна діяльність розглядається з позицій управлінського підходу, особливо на мезо- та мікроекономічному рівнях. Зокрема, до таких розвідок можна зарахувати наукові праці А. А. Мазаракі [19], В. Є. Крупіна [16], О. Е. Лубенченко [18] тощо.

До третьої групи належать публікації науково-практичного спрямування, в яких оцінка зовнішньоекономічної діяльності здійснюється в номенклатурних й проектно-орієнтованих аспектах на галузевому та мікроекономічному рівнях, як у наукових працях І. В. Бабія [2], Л. Г. Ліпич [17], Л. М. Малярець [20] та інших.

Контент-аналіз — кількісно-якісний метод вивчення документів, який полягає у квантифікаційній обробці тексту з подальшою інтерпретацією результатів. Контент-аналіз передбачає весь цикл дослідницьких процедур — від вибору одиниць дослідження до інтерпретації результатів; характеризується об'єктивністю висновків та строгістю процедури [15] (рис. 3).

Суть методу полягає у переведенні у кількісні показники текстової інформації через пошук у текстах певних ознак, рис, властивостей [14].

Потрібно зауважити, що контент-аналіз — це техніка збору інформації, виробленого на основі систематичного виявлення відповідних цілям і завданням дослідження характеристик текстів [25, с. 7–15].

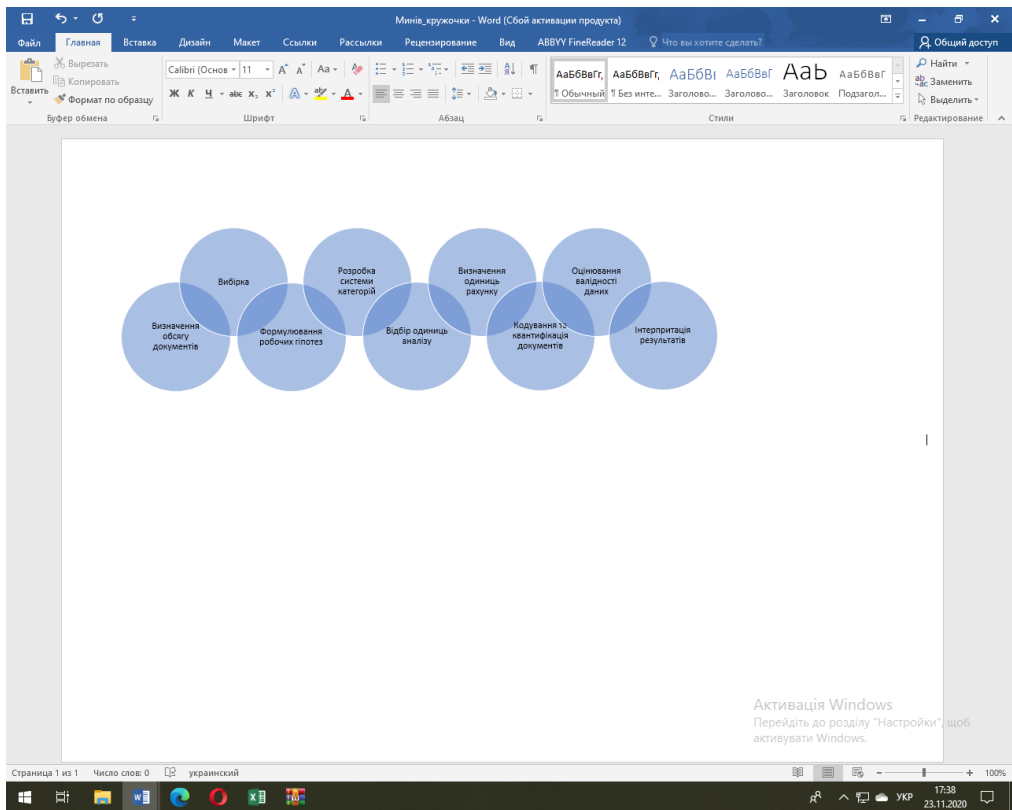

Рис. 3. Етапи контент-аналізу
Джерело: побудовано за даними [15]

За допомогою цього методу ми визначили основні складові, що формують поняття «зовнішньоекономічна діяльність» (табл. 1).

За результатами проведеного нами контент-аналізу поняття зовнішньоекономічної діяльності було виділено такі його складові (рис. 2).

Крім цього, всі визначення терміну «зовнішньоекономічна діяльність» можна згрупувати у два підходи: економіко-організаційний та законодавчо-правовий. Аналіз наукових досліджень та побудована на його основі структура зовнішньоекономічної діяльності дали змогу зробити висновки, що важливою складовою зовнішньоекономічної діяльності є її регулювання. Вагомою функцією держави в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності є створення таких умов, за яких кожний суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, з одного боку, максимізував би позитивний ефект для соціуму, з іншого, — отримувал би вигоду (прибуток).

З метою оцінки дефініції «зовнішньоекономічна діяльність аграрних підприємств» за допомогою кількісних показників ми використали метод контент-аналізу.

Головним регуляційним документом, що має найвищу юридичну силу для зовнішньоекономічної діяльності нашої держави, є Конституція України [13]. У цьому нормативному документі передбачено, що лише законами України визнача-

ються засади зовнішніх зносин й зовнішньоекономічної діяльності — п. 9 ст. 92 Конституції [13], а за Кабінетом Міністрів України закріплені повноваження щодо організації і забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності України — п. 8 ст. 116 Конституції [13].

Таблиця 1

Складові зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств

№ з/п	Автор	Елементи аналізу											
		Методи ЗЕД										Учасники ЗЕД	
		Інтернаціоналізація	Інтенсифікація праці	Отримання прибутку	Задоволення цілей	Задоволення особистих цілей	Інтеграція	Конкурентні позиції	Створення спільних структур	Співпраця	Вихід на світовий ринок	Країни (держави ,нації)	Підприємства різних держав
1	ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність» [26]			X									
2	Господарський Кодекс України [4]												
3	С. В. Мочерний [8]												
4	А. Ю. Акименко [1]	X					X	X				X	
5	Майкл Цінкота [33]				X	X		X					
6	Акрам Аль-Хапет [32]			X				X					
7	Ріад Аджамі [36]												X
8	М. Катсіолоудес та С. Хаджидакіс [34]							X					
9	О. П. Гребельник [5]								X			X	
10	І. С. Завадський [9]			X			X		X				
11	Я. П. Машталір [21]			X				X		X			
12	Л. Г. Мельник [22]	X							X				
13	Л. П. Могильна [23]		X				X				X		
14	Ж. С. Зосімова, Т. В. Шталь [31]		X										
15	В. Т. Бусел [3]												
16	Л. Еден, Лі Дії, Ден Лі [35]					X							
Загальна кількість		2	2	4	1	2	3	5	1	2	1	2	1
Питома вага одиниці аналізу,%		2,3	2,3	4,6	1,2	2,3	3,6	5,9	1,2	2,3	1,2	2,3	1,2

Продовж. табл. 1

№ з/п	Автор	Елементи аналізу													
		Об'єкти ЗЕД								Діяльність/процес					
		Товари	Роботи та послуги	Інвестиції	Технології	Майно	Капітал	Торгівля	Господарська діяльність	Бізнес	Сукупність видів діяльності	Переміщення через кордон	Процес обміну	Експорт	Імпорт
1	ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність» [26]	X	X	X	X				X		X				
2	Господарський Кодекс України [4]		X			X			X		X				
3	С. В. Мочерний [8]	X	X									X	X	X	
4	А. Ю. Акименко [1]									X			X	X	
5	Майкл Цінкота [33]			X											
6	Акрам Аль-Хапет [32]	X	X				X								
7	Ріад Аджамі [36]	X	X	X					X		X		X	X	
8	М. Катсіолоудес та С. Хаджидакіс [34]	X	X	X						X	X				
9	О. П. Гребельник [5]							X	X				X	X	
10	І. С. Завадський [9]	X	X		X		X			X			X	X	
11	Я. П. Машталір [21]							X							
12	Л. Г. Мельник [22]			X				X				X	X	X	
13	Л. П. Могильна [23]							X							
14	Ж. С. Зосімова, Т. В. Шталь [31]									X					
15	В. Т. Бусел [3]	X	X					X					X	X	
16	Л. Еден, Лі Діі, Ден Лі [35]	X	X		X			X	X				X	X	
Загальна кількість		8	9	5	3	1	2	3	6	2	4	4	2	8	8
Питома вага одиниці аналізу, %		9,4	10,6	5,9	3,5	1,2	2,3	3,6	7,2	2,3	4,7	4,7	2,3	9,4	9,4

Джерело: власні дослідження

Відповідно до вітчизняного законодавства, зовнішньоекономічна діяльність — це діяльність суб’єктів господарювання України та іноземних суб’єктів господарювання, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, яка має місце як на території України, так і за її межами [26].

За результатами проведеного нами контент-аналізу поняття зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств, ми виділили такі важливі елементи (рис. 4).

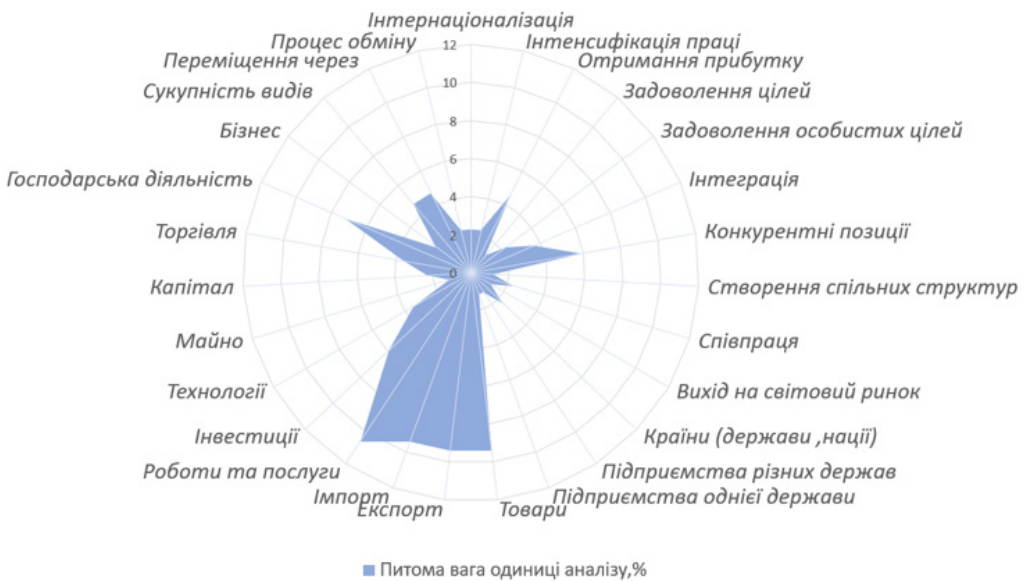

Рис. 4. Складові частини зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств
Джерело: власні дослідження

Отже, за результатами проведених нами досліджень встановлено, що під поняттям «зовнішньоекономічна діяльність аграрних підприємств» потрібно розуміти систему зовнішньоекономічних операцій у сфері виробничої діяльності господарюючих суб’єктів, пов’язаної з експортом та імпортом товарів й послуг із метою отримання прибутку та посилення конкурентних позицій внаслідок виходу на світовий ринок.

Висновки. У науковій літературі існує декілька підходів до визначення зовнішньоекономічної діяльності. Перший об’єднує наукові праці теоретико-методологічного скерування, в яких зовнішньоекономічна діяльність розглядається з позицій регулятивного, компаративного, описово-аналітичного та інших загальних змістовних підходів на макроекономічному рівні. Другий напрям охоплює наукові публікації, в яких зовнішньоекономічна діяльність розглядається з позицій управлінського підходу, особливо на мезо- та мікроекономічному рівнях. До третьої

групи належать матеріали науково-практичного спрямування, в яких оцінка зовнішньоекономічної діяльності здійснюється в номенклатурних й проєктно-орієнтованих аспектах на галузевому та мікроекономічному рівнях.

За результатами проведених нами досліджень з використанням методології контент-аналізу, встановлено, що під поняттям «зовнішньоекономічна діяльність аграрних підприємств» потрібно розуміти систему зовнішньоекономічних операцій у сфері виробничої діяльності господарюючих суб'єктів, пов'язаної з експортом та імпортом товарів й послуг із метою отримання прибутку та посилення конкурентних позицій внаслідок виходу на світовий ринок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акименко О. Ю. Теоретична концептуалізація зовнішньоекономічної діяльності як вагомого фактора економічної стабілізації держави. *Науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії»*. 2019. Вип. 38–1. С. 37–42.
2. Бабій І. В. Визначення структури управління ЗЕД на підприємствах машинобудування в аспекті стратегічного підходу. *Науковий огляд*. 2018. № 1. С. 6–21.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / гол. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003. № 436–IV. *Офіційний портал Верховної ради України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 28.04.2020).
5. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підруч. 5-те вид., перероб. та допов. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 410 с.
6. Губерський Л. В., Вергун В. А., Головченко В. І. та ін. Українська дипломатична енциклопедія. 2 т. Київ : Знання України, 2004. 812 с.
7. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. Київ : «Знання», 2006.
8. Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. / під ред. С. В. Мочерного. Львів : Світ, 2005. Т. 1. 616 с.
9. Завадський Й. С., Осовська Т. В., Юшкевич О. О. Економічний словник. Київ : Кондор, 2006. 355 с.
10. Завгородній А. В. Генезис понятійно-категоріального апарату досліджень «зовнішньоекономічної діяльності»: структура, принципи, функції. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Т. 3. № 3. С. 149–158.
11. Козак Ю. Г., Логвінова Н. С., Сіваченко І. Ю. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 792 с.
12. Козак Ю. Г., Притула Н. В., Єрмакова О. А. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон : монографія. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 240 с.
13. Конституція України. Від 28 червня 1996 р. (в редакції від 30 вересня 2016 р., із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.09.2020).
14. Контент-аналіз у політичній аналітиці. URL: <https://studfile.net/preview/5264191/> (дата звернення: 09.09.2020).

15. Контент-аналіз. URL: <https://vue.gov.ua/> (дата звернення: 09.09.2020).
16. Крупін В. С. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності територіально-виробничих систем : монографія / НАН України. Ін-т регіональних досліджень. Львів, 2009. 218 с.
17. Ліпич Л. Г., Фатенок-Ткачук А. О. Формування стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств : монографія. Луцьк : Волин. нац. ун-т, 2010. 220 с.
18. Лубенченко О. Е., Гнедков А. В. Методологія управління зовнішньоекономічною діяльністю промислових підприємств в умовах інноваційно-інвестиційної економіки : монографія / Донбас. держ. техн. ун-т. Лисичанськ : ДонДТУ, 2016. 243 с.
19. Мазаракі А. А., Мельник Т. М., Олейников Ю. О. та ін. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підруч. / за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : КНТЕУ, 2012. 824 с.
20. Малярець Л. М., Проскуріна Н. В. Контролінг зовнішньоекономічної діяльності підприємства: аналітичний підхід : монографія. Харків : Вид. ХНЕУ, 2014. 226 с.
21. Машталір Я. П. Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності машинобудівного підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 5. Т. 1. С. 136–139.
22. Мельник Л. Г. Економіка та інформація: Економіка інформації та інформаційна в економіці : енциклопедичний словник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2015. 384 с.
23. Могильна Л. М. Теоретичні аспекти менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. МНУ імені В. О. Сухомлинського*. 2018. Вип. 22. С. 460–463.
24. Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О. та ін. Основи підприємництва : підруч. / під заг. ред. Н. В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.
25. Основы прикладной социологии : учебник для вузов / под ред. Ф. Э. Шереги и М. К. Горшкова. Москва : Интерпракс, 1996. 184 с.
26. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991. № 959-ХІІ. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. 1991. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення: 28.04.2020).
27. Про міжнародні договори України : Закон України в редакції від 20 липня 2014 р. № 1906-IV, із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (дата звернення: 03.09.2020).
28. Тюріна Н. М., Карвацка Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 408 с.
29. Хрупович С. Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», спеціальності: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Тернопіль, 2017. 137 с.
30. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. №435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 04.09.2020).
31. Шталь Т. В., Зосімова Ж. С. Наукові підходи до визначення поняття зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова*. 2013. Вип. 1/1. Т. 18. С. 134–136.

32. Akram A. S. Al-Khaled. Environment of International Business and its Significance. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. 2017. Vol. 7. № 3. Pp. 310–316.
33. Czinkota M. R., Ronkainen I. A., Moffett M. H. International business. South-Western : Thomson Learning, 2002. 672 p.
34. Katsioloudes M. I., Hadjidakis S. International Business: A Global Perspective. Burlington : Elsevier, 2007. 452 p.
35. Lorraine Eden, Li Dai, Dan Li. Lorraine Eden International Business, International Management, and International Strategy: What's in a Name? *International Studies of Management and Organization*. 2010. Vol. 40. № 4. Pp. 54–68.
36. International Business: Theory and Practice / Ajami R. A., Cool K., Goddard G. J., Khambata D. New York : M. E. Sharpe, Inc., 2006. 2-nd ed. 551 p.
37. Зінь Е. О., Дука Н. С. Основи зовнішньоекономічної діяльності. Київ : Кондор, 2009. 432 с.

REFERENCES

1. Akymenko, O. Yu. (2019). Teoretychna kontseptualizatsiia zovnishnoekonomichnoi diialnosti yak vahomoho faktora ekonomichnoi stabilizatsii derzhavy: Naukovo-praktychnyi zhurnal «Prychornomorski ekonomichni studii», 38–1, 37–42 (in Ukrainian).
2. Babii, I. V. (2018). Vyznachennia struktury upravlinnia ZED na pidpriemstvakh mashynobuduvannia v aspekti stratehichnogo pidkholu: Naukovyi ohliad, 1, 6–21 (in Ukrainian).
3. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy. (2005) / hol. red. V. T. Busel. Kyiv ; Irpin : VTF «Perun» (in Ukrainian).
4. Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003. № 436–IV. Ofitsiinyi portal Verkhovnoi rady Ukrainy. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (data zvernennia: 28.04.2020) (in Ukrainian).
5. Hrebelnyk, O. P. (2019). Osnovy zovnishnoekonomichnoi diialnosti. 5-te vyd., pererob. ta dopov. Irpin : Universytet DFS Ukrainy (in Ukrainian).
6. Huberskyi, L. V., Verhun, V. A., & Holovchenko, V. I. ta in. (2004). Ukrainska dyplomatychna entsyklopediia. 2 t. Kyiv : Znannia Ukrainy (in Ukrainian).
7. Didkivskiy, M. I. (2006). Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstva. Kyiv : «Znannia» (in Ukrainian).
8. Ekonomichni entsyklopedychnyi slovnyk : u 2 t. / pid red. S. V. Mochernoho. Lviv : Svit, 2005, 1 (in Ukrainian).
9. Zavadskiy, Y. S., Osovska, T. V., & Yushkevych, O. O. (2006). Ekonomichni slovnyk. Kyiv : Kondor (in Ukrainian).
10. Zavhorodnii, A. V. (2018). Henezys poniatiino-katehorialnogo aparatu doslidzhen «zovnishnoekonomichnoi diialnosti»: struktura, pryntsyipy, funktsii: Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky, 3, 3, 149–158 (in Ukrainian).
11. Kozak, Yu. H., Lohvinova, N. S., & Sivachenko, I. Yu. ta in. (2016). Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstv. 2-he vyd., pererob. ta dopov. Kyiv : Tsentri navchalnoi literatury (in Ukrainian).
12. Kozak, Yu. H., Prytula, N. V., & Yermakova, O. A. ta in. (2016). Zovnishnoekonomichna diialnist: pidpriemstvo-rehion. Kyiv : Tsentri navchalnoi literatury (in Ukrainian).

13. Konstytutsiia Ukrainy. Vid 28 chervnia 1996 r. (v redaktsii vid 30 veresnia 2016 r., iz zminamy). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennia: 15.09.2020) (in Ukrainian).
14. Kontent-analiz u politychnii analitytsi. Retrieved from <https://studfile.net/preview/5264191/> (data zvernennia: 09.09.2020) (in Ukrainian).
15. Kontent-analiz. Retrieved from <https://vue.gov.ua/> (data zvernennia: 09.09.2020) (in Ukrainian).
16. Krupin, V. Ye. (2009). Derzhavne rehuliuвання zovnishnoekonomichnoi diialnosti terytorialno-vyrobnychkykh system / NAN Ukrainy. In-t rehionalnykh doslidzhen. Lviv (in Ukrainian).
17. Lypych, L. H., & Fatenok-Tkachuk, A. O. (2010). Formuvannia stratehii rozvytku zovnishnoekonomichnoi diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv. Lutsk : Volyn. nats. un-t (in Ukrainian).
18. Lubenchenko, O. E., & Hniedkov, A. V. (2016). Metodolohiia upravlinnia zovnishnoekonomichnoiu diialnistiu promyslovykh pidpriemstv v umovakh innovatsiino-investytsiinoi ekonomiky / Donbas. derzh. tekhn. un-t. Lysychansk : DonDTU (in Ukrainian).
19. Mazaraki, A. A., Melnyk, T. M., & Oleinikov, Yu. O. ta in. (2012). Menedzhment zovnishnoekonomichnoi diialnosti / za zah. red. A. A. Mazaraki. Kyiv : KNTEU (in Ukrainian).
20. Maliarets, L. M., & Proskurina, N. V. (2014). Kontrolinh zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva: analitychnyi pidkhid. Kharkiv : Vyd. KhNEU (in Ukrainian).
21. Mashtalir, Ya. P. (2011). Pidvyshchennia efektyvnosti zovnishnoekonomichnoi diialnosti mashynobudivnoho pidpriemstva: Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu, 5, 1, 136–139 (in Ukrainian).
22. Melnyk, L. H. (2015). Ekonomika ta informatsiia: Ekonomika informatsii ta informatsiina v ekonomitsi : entsyklopedychnyi slovnyk. Sumy : VTD «Universytetska knyha» (in Ukrainian).
23. Mohylna, L. M. (2018). Teoretychni aspekty menedzhmentu zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva: Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. Elektronne naukove fakhove vydannia. MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho, 22, 460–463 (in Ukrainian).
24. Biliak, T. O., Biriuchenko, S. Yu., & Buzhymyska, K. O. ta in. (2019). Osnovy pidpriemnytstva / pid zah. red. N. V. Valinkevych. Zhytomyr : ZhDTU (in Ukrainian).
25. Osnovy prikladnoj sociologii / pod red. F. Je. Sheregi i M. K. Gorshkova. Moskva : Interpraks, 1996 (in Russian).
26. Pro zovnishnoekonomichnu diialnist : Zakon Ukrainy vid 16.04.1991. № 959-XII. Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. (1991). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (data zvernennia: 28.04.2020) (in Ukrainian).
27. Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy : Zakon Ukrainy v redaktsii vid 20 lypnia 2014 r. № 1906-IV, iz zminamy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (data zvernennia: 03.09.2020) (in Ukrainian).
28. Tiurina, N. M., & Karvatska, N. S. (2013). Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstva. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury (in Ukrainian).
29. Khrupovych, S. Ye. (2017). Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstva: navchalnyi posibnyk dlia studentiv usikh form navchannia napriamu pidhotovky 6.030504 «Ekonomika pidpriemstva», spetsialnosti: 076 «Pidpriemnytstvo, torhivlia ta birzhova diialnist». Ternopil (in Ukrainian).

30. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16 sichnia 2003 r. №435-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (data zvernennia: 04.09.2020) (in Ukrainian).
31. Shtal, T. V., & Zosimova, Zh. S. (2013). Naukovi pidkhody do vyznachennia poniattia zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva: Visnyk ONU im. I. I. Mechnykova, 1/1, 18, 134–136 (in Ukrainian).
32. Al-Khaled, A. A. S. (2017). Environment of International Business and its Significance: International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 7, 3, 310–316 (in English).
33. Czinkota, M. R., Ronkainen, I. A., & Moffett, M. H. (2002). International business. South-Western : Thomson Learning (in English).
34. Katsioloudes, M. I., & Hadjidakis, S. (2007). International Business: A Global Perspective. Burlington : Elsevier (in English).
35. Eden, L., Dai, L., & Li, D. (2010). Lorraine Eden International Business, International Management, and International Strategy: What's in a Name? International Studies of Management and Organization, 40, 4, 54–68 (in English).
36. Ajami, R. A., Cool, K., Goddard, G. J., & Khambata, D. (2006). International Business: Theory and Practice. New York : M. E. Sharpe, Inc., 2-nd ed. (in English).
37. Zin, E. O., & Duka, N. S. (2009). Osnovy zovnishnoekonomichnoi diialnosti. Kyiv : Kondor (in Ukrainian).

doi: 10.32403/1998-6912-2020-2-61-141-155

EVALUATION OF THE DEFINITION «FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES»

R. B. Batyuk

*Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv,
50, Pekarska St., Lviv, 79010, Ukraine
oscar.romik@gmail.com*

Our review of scientific publications on foreign economic activity indicates the existence of several important approaches to the definition of socio-economic processes in this area.

The first one combines scientific works of theoretical and methodological direction, in which foreign economic activity is considered from the standpoint of regulatory, comparative, descriptive-analytical, and other general substantive approaches at the macroeconomic level. The second direction covers scientific publications in which foreign economic activity is considered from the standpoint of management approach, especially at the meso- and microeconomic levels. The third group includes publications of scientific and practical direction, in which the assessment of foreign economic activity is carried out in the nomenclature and project-oriented aspects at the sectoral and microeconomic levels.

In addition, all definitions of the term “foreign economic activity” can be grouped into two approaches: economic and organizational and legal. The analysis of scientific research and the structure of foreign economic activity constructed on the first basis has allowed us to conclude that an important component of foreign economic activity is its regulation. An important function of the state in the regulation of foreign economic activity is to create such conditions under which each subject of foreign economic activity, on the one hand, would maximize the positive effect on society, on the other – benefit (profit).

According to the results of our research, the concept of foreign economic activity of agricultural enterprises should be understood as a system of foreign economic operations in the field of production activities of economic entities related to exports and imports of goods and services in order to make a profit and strengthen competitive positions in the world market.

Keywords: *analysis, agricultural enterprises, foreign economic activity, content analysis.*

Стаття надійшла до редакції 29.09.2020.

Received 29.09.2020.